

KALKULACJA KOSZTÓW, A CENA OCHRONY Minimalna stawka kalkulacyjna

Janusz Wojciechowski

Ile ma kosztować cena usługi ochrony to permanentny problem relacji przedsiębiorcy z klientem. Jedna strona chce godziwie zarobić, druga jak najmniej zapłacić za dobrą usługę. Stąd negocjacje - prowadzone z różnym skutkiem.

Jednak punktem wyjścia powinna być **minimalna stawka kalkulacyjna** poniżej, której usługa stanie się nierentowna. W gospodarce spotykamy się z różnymi wskaźnikami, wycenami, operatami, które w efekcie tworzą wartość (cenę) rynkową firmy, nieruchomości, czy też usługi. Polska Izba Ochrony już od **12 lat** publikuje wyliczenie minimalnej stawki kalkulacyjnej za godzinę ochrony.

Każda firma posiada swoją specyfikę, inne koszty funkcjonowania oraz inne podejście do kształtowania czynnika zysku. Nie ma możliwości stworzenia takiej kalkulacji, która byłaby odpowiednia dla wszystkich. Publikowane przez lata kalkulacje spotkały się z bardzo pozytywnym przyjęciem w branży ochrony.

Można powiedzieć, że patrząc z perspektywy mijającego czasu stawki przedstawiane przez Izbę znalazły swoje odzwierciedlenie w średnich cenach występujących na rynku.

Kalkulacje te były w wielu przypadkach wyznacznikiem dla Zamawiających w tworzeniu budżetu do przygotowywanych przetargów publicznych na ochronę i zabezpieczenie mienia. Wykorzystywane były również przy negocjacjach z sektorem prywatnym, zdarzało się nawet, że Krajowa Izba Odwoławcza przy rozpatrywaniu protestu dotyczącego rażąco niskiej ceny w uzasadnieniu swego wyroku oparła się m.in. na kalkulacji stawki opracowanej przez naszą Izbę, jako punktu odniesienia w sprawie.

Dlatego mam nadzieję, że jej tegoroczna edycja zostanie również odebrana, jako wiarygodna i obiektywna.

Wzorem lat ubiegłych i w związku z ogłoszeniem przez rząd wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej obowiązujących w 2019 roku Zarząd Izby zatwierdził aktualizację wyliczeń **minimalnych stawek kontraktowych**.

KALKULACJA - 2019

stawki minimalnej i kosztów godziny ochrony – etatowa forma zatrudnienia
(dot. pracowników ochrony bez wpisu na listę KPO)

1. Przyjęto wymiar 167,3 godz. – w roku 2019 występuje 251 dni roboczych tj. 2008 godzin, co daje średnio w miesiącu ca. 167,3 godz.
2. W systemie pracy dziennej (wariant A) godziny nocne nie występują, stąd brak ich kosztów. Dla systemu pracy mieszanej (wariant B), gdzie duża część usług wymaga ochrony w warunkach nocnych przyjęto wymiar 56 godzin tj. 1/3 normy czasu pracy.
3. Wszelkie wyliczenia dot. pracownika miejscowego, posiadającego wymiar 26 dni urlopu wypoczynkowego.
4. Przyjęto wysokość odpisu na ZFŚS (Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych) na poziomie 1/4 kwoty urzędowej odpisu z 2018 r.
5. Nie uwzględniono żadnej kwoty odpisu na PFRON – zakładając spełnienie przez firmę wymogu zatrudnienia 6% pracowników z orzeczoną grupą niepełnosprawności.

A - wariant pracy tylko w dzień

B - wariant pracy mieszanej dzień/ noc

Lp.	Składniki kosztotwórcze	A	B
1.	Wynagrodzenie brutto	2.250	2.250
2.	Dodatek za godz. nocne (56 godz.)	-	150
3.	ZUS poz.	455	485
4.	Chorobowe (2%) poz. 1-2	54	58
5.	Urlop (10%) poz. 1-3	276	294
6.	Ekwiwalent BHP	40	40
7.	Odpis na ZFŚS – przyjęto wymiar 1/4 kwoty urzędowej (opartej na danych 2018r.)	25	25
8.	Koszty administracyjne, nadzór i ubezpieczenie firmy (poz. 1-7) przyjęto 6%	185	198
9.	Umundurowanie i wyposażenie osobiste	45	45
10.	Inne (ok. szkolenia, badania wstępne i okresowe, itp.)	30	30
	• Razem koszt pracownika	3.360	3.575
	• Koszt 1 godz. brutto	20,08	21,37
11.	Zysk brutto firmy (przyjęto ok.8%)	270	285
	Razem:	3.630	3.860
	Minimalna stawka kalkulacyjna:	21,70	23,00

W przypadku **kwalifikowanego pracownika ochrony** powyższe wyliczenie należy zwiększyć co najmniej o ca 10% tj. do kwoty **23,90 zł** (wariant A) i **25,30 zł** (wariant B), a **kwalifikowanego** z dostępem do **broni palnej** o ok. 20% tj. do kwoty ca. **26,00 zł** (wariant A) i **27,60 zł** (wariant B).

UWAGA: przedstawione wyliczenie nie uwzględnia **podatku VAT**.

W związku z napływającymi do Izby zapytaniami odnoszącymi się do poszczególnych składników kosztotwórczych publikowanych kalkulacji wskazane wydaje się być **przypomnienie** i wyjaśnienie założeń leżących u podstaw takich wyliczeń.

Przy wyliczaniu minimalnej stawki kalkulacyjnej i zastosowaniu etatowej formy zatrudnienia wzięto pod uwagę następujące składniki kosztotwórcze:

1. Wynagrodzenie brutto - jest to sprawa prosta nie wymagająca szerszego komentarza ze względu na fakt obligatoryjnego jej ogłaszania. Dla przypomnienia obowiązująca płaca minimalna w roku 2019 wynosić będzie **2.250 zł brutto** i wzrośnie w stosunku do obecnie obowiązującej o **ponad 7%**.

2. Dodatek za godziny nocne - ze względu na fakt, że zdecydowana część usług ochronnych wymaga pracy w warunkach nocnych, przyjęto **wymiar 1/3** normy czasu tj. **56 godzin**. Oczywiście występują usługi, gdzie ochrona realizowana jest wyłącznie w godzinach funkcjonowania firmy, sklepu czy biura, ale wówczas brak tego składnika winien znaleźć swoje odzwierciedlenie przy kalkulacji usługi. Wysokość tego dodatku szczegółowo określają przepisy. Wynika on bezpośrednio z wysokości aktualnej płacy minimalnej i zmienia się wraz ze zmianą tej płacy.

3. ZUS, FP i FGŚS - przedstawione wyliczenie (**20,20%**) od poz. 1 i 2 to **suma** składek odprowadzanych przez firmę na:

- fundusz emerytalny	-	9,76%
- fundusz rentowy	-	6,50%
- fundusz wypadkowy	-	1,39%
- fundusz pracy	-	2,45%
- fundusz GŚSocj.	-	0,10%

Zaznaczyć należy, że wysokość powyższych składek odzwierciedla stan obecny i może być zmienny w trakcie roku ze względu na korekty niektórych jego składników. Wskazany i przyjęty w niniejszej kalkulacji współczynnik 1,39% przy funduszu wypadkowym jest wskaźnikiem średnim. Może być on niższy, np. 0,93% (przydzielona kategoria ryzyka dla branży), ale i dużo wyższy, np. 1,67%. Określenie wysokości składki na fundusz wypadkowy dla poszczególnych firm jest ustalane indywidualnie przez ZUS, m.in. ze względu na ilość (wskaźnik) występujących wypadków przy pracy w danym przedsiębiorstwie.

4. Chorobowe - nazwa umowna jako składnika kosztotwórczego występującego w każdym przedsiębiorstwie. Ilość występujących zwolnień lekarskich w poszczególnych firmach jest bardzo różna, ale **standardowe** wyliczenia mówią o wskaźnikach chorobowych na poziomie **2-5%**.

W ogłoszonej kalkulacji przyjęto wskaźnik najniższy tj. 2% liczony tylko od poz. 1 i 2.

5. Urlop - wyliczenia do omawianej kalkulacji uwzględniają koszt urlopu pracownika w pełnym wymiarze (26 dni) i przyjęto go na poziomie **10%** łącznych kosztów poz. 1-3. Ze specyfiki branży wynika, że praktycznie każdy czas pracownika ochrony na urlopie musi być **zastąpiony** pracą innego w tym samym wymiarze - w przeciwieństwie do np. księgowości czy administracji, gdzie pewne prace można odłożyć w czasie lub rozplanować do wykonania przez pozostałych będących w pracy (wydajność).

Co prawda zwykle nie wszystkim pracownikom w firmie przysługuje pełny wymiar urlopowy, ale ze względu na fakt coraz częstszego występowania urlopów dodatkowych, okolicznościowych, ojcowskich, rehabilitacyjnych, przedstawione wyliczenie kosztów urlopu na poziomie 10% może być nawet niedoszacowane.

6. **Ekwiwalent BHP** - przepisy wskazują o takim obowiązku ciążącym na pracodawcy, nie regulują co prawda czy ma to się odbywać w formie pieniężnej, czy w naturze, ale nawet jeśli firma okresowo wydawałaby pracownikom mydło, papier, proszek, itp. a mundury oddawała do pralni, to też rodzą się z tego tytułu określone koszty, które należy uwzględnić przy tworzeniu kalkulacji stawki za ochronę. Każda firma indywidualnie w swoich regulaminach, rozporządzeniach dostosowuje ten element do własnych koncepcji.
7. **Odpis na ZFŚS** - wprowadzie obowiązek ten ciąży tylko na pracodawcach zatrudniających 1 stycznia co najmniej 50 osób, ale w branży tak małe firmy to bardzo niewielki odsetek, dlatego w przedstawionej kalkulacji uwzględniono ten element i przyjęto **wymiar ¼** odpisu obligatoryjnego.
Odpisy na ten fundusz obliczane są zgodnie z wysokością przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej w roku poprzednim lub drugim półroczu roku poprzedniego.
Znajomość branży ochrony pozwala stwierdzić, że zdecydowana większość przedsiębiorstw na podstawie zawartych układów zbiorowych czy porozumień z radą pracowniczą ustaliła i wprowadziła do wewnętrznych regulaminów wysokość odpisów na ten fundusz w stopniu mniejszym niż obligatoryjny, gdyż przy bardzo dużym zatrudnieniu byłoby to poważnym obciążeniem dla budżetów firm.
Dlatego przy obliczaniu tego składnika omawianej kalkulacji wzięto pod uwagę tylko **25%** planowanej (przewidywanej) podstawy urzędowej, co odpowiadałoby w roku kosztowi **ok. 300 zł** na każdego zatrudnionego pracownika.
8. **Koszty administracyjne, nadzór i ubezpieczenie firmy:**
Branża ochrony jest stosunkowo młodą dziedziną gospodarki, działającą od początku jej powstania w sektorze prywatnym i raczej racjonalnie gospodarującą w sferze kosztów administracyjnych.
O ile poziom ponoszonych kosztów administracyjnych nie jest najczęściej wysoki to pozostałe wymienione elementy (nadzór i ubezpieczenie) powodują, że **łączna kalkulacja** tych czynników powinna się kształtować co najmniej na poziomie **6%** kosztów wskazanych w poz. 1-7.
Specyfika branży (duża ilość pracowników na rozległym terenie, odpowiedzialność) wymaga rozbudowanego nadzoru fizycznego i technicznego oraz wysokich kosztów ubezpieczenia (polisy) od odpowiedzialności cywilnej deliktowej i kontraktowej (element dość rzadko występujący i w mniejszym wymiarze w innych branżach).
9. **Umundurowanie i wyposażenie osobiste** - jest to składnik przedstawionej kalkulacji charakterystyczny dla naszej branży i różniący się często od innych profesji. Przyjęta kwota **rocznego kosztu 540 zł** (netto) odnosi się wyłącznie do wydatków związanych z wykonywaniem prostych usług ochronnych (najczęściej) przez pracowników niekwalifikowanych, gdzie oprócz kompletu umundurowania (roczny wydatek rzędu 400 - 450 zł netto) występują stosunkowo niewielkie (w przeciwieństwie do ochrony kwalifikowanej) nakłady na wyposażenie osobiste typu latarki czy środki łączności, które i tak zwykle wykorzystywane są całodobowo nie tylko przez jednego pracownika.
10. **Inne** - w tym składniku kalkulacji uwzględniono **minimalne** koszty ponoszone przez przedsiębiorstwa na badania wstępne, okresowe, szkolenia BHP i doskonalące pracowników. Branżę ochrony cechuje bardzo duża rotacja pracowników, szczególnie niekwalifikowanych, tak więc w ciągu roku wskazane wydatki na ten cel mogą się powtarzać wielokrotnie, stąd przyjęty **roczny koszt 360 zł** w odniesieniu do poszczególnych firm może być niedoszacowany.

11. Zysk brutto - jest to element kalkulacji cechujący się dużą indywidualnością, ale dobra znajomość realiów występujących na rynku usług ochrony pozwala wskazać, że **zakładany** poziom zysku waha się w przedziale od 6-10% i to bardziej w sferze oczekiwań niż realnych możliwości uzyskania przy zawieraniu kontraktów.

Dlatego w niniejszej kalkulacji przyjęto zakładany zysk na poziomie średnim tj. **8%**.

Należy zwrócić uwagę, że z dwóch powodów kalkulacja **pomija** w ogóle jakikolwiek **odpis na PFRON**. Po pierwsze w branży występuje bardzo liczna grupa firm o statusie ZPChr., a po drugie ze względu na fakt, że większość firm osiąga wymagany **wskaźnik** zatrudnionych osób z orzeczoną grupą niepełnosprawności (6%).

Ostatnia nowelizacja ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę doprowadziła do tego, że w 2017 roku weszły w życie przepisy, które oprócz wskazania płacy minimalnej (umowa o pracę) określiła pojęcie **minimalnej stawki godzinowej**.

Zmiana ta spowodowała, że obok rekomendowanych minimalnych stawek kontraktowych w ramach pracy etatowej publikowane przez Izbę kalkulacje zaczęły uwzględniać również wariant zastosowania formy zatrudnienia w ramach umowy zlecenia.

Forma ta mocno krytykowana przez rząd i organizacje zrzeszające pracowników (tzw. „śmieciovki”) posiada jednak swoje mocne uzasadnienie w wielu przypadkach, szczególnie dot. umów czasowych (np. rocznych lub dwuletnich), ale nie tylko.

Olbrzymia presja Zamawiających na wykonawców w stosowaniu najniższych cen przy ofertowaniu powoduje, że żadna firma ochrony w swoich kalkulacjach nie może wliczyć kosztów ewentualnych odpraw dla pracowników po zakończeniu umowy.

Z kolei wdrożenie odpowiednich rozwiązań prawnych spowodowało, że praktycznie wszyscy pracownicy zatrudnieni w formie umowy zlecenia mają obecnie opłacane pełne składki na ubezpieczenie społeczne – co najmniej od kwoty równej płacy minimalnej przy odpowiedniej normie godzin.

KALKULACJA

Stawki minimalnej i kosztów godziny ochrony przy zatrudnieniu pracowników na **umowę zlecenie – pełny ZUS**

*(w tym zleceniobiorcy nie wpisanego na listę kwalifikowanych pracowników ochrony) z uwzględnieniem stawki minimalnej **14,70 zł.** obowiązującej od **01.01.2019 r.***

Lp.	Składniki kosztotwórcze	Brutto
1.	Wynagrodzenie brutto	14,70
2.	ZUS	2,95
3.	Łączne koszty administracji, ubezpieczenia i wyposażenia stanowiska 9% (poz. 1-2)	1,60
4.	Razem koszt pracownika (1 godz. brutto)	19,25
5.	Zysk brutto firmy (przyjęto 8%)	1,55
	Minimalna stawka kalkulacyjna:	20,80

W przypadku **kwalifikowanego pracownika ochrony** powyższe wyliczenie należy zwiększyć co najmniej o ca 10% tj. do kwoty ok. **22,90 zł.** a **kwalifikowanego z dostępem do broni palnej** o ok. 20% tj. do kwoty ca. **25,00 zł.**

UWAGA: przedstawione wyliczenie nie uwzględnia **podatku VAT.**

Z analizy porównawczej przedstawionych tabel kalkulacyjnych wynika, że koszty jednej godziny ochrony realizowanej w ramach umowy zlecenia są nieznacznie mniejsze od zastosowania formy etatowej (umowa o pracę), ale z pewnością nie na tyle niskie jak niektórzy zamawiający (szczególnie przy zamówieniach publicznych) próbują wskazywać, np. 14,70. Zastosowanie formy umowy zlecenia niesie za sobą koszty porównywalne jak przy formie etatowej. W tym przypadku również trzeba danego pracownika umundurować oraz wyposażyć w środki techniczne i ochrony osobistej. Trudno sobie wyobrazić aby przenieść na zleceniobiorcę (pracownika) wszelkie koszty ubezpieczenia czy obsługi administracyjnej każdego kontraktu. Z pewnością atutem zastosowania tej formy jest w miarę bezpieczne zakończenie realizacji umowy – kontraktu wskutek jego terminu zakończenia bądź nieprzewidzianego (nieuzasadnionego) wypowiedzenia przez zamawiającego.

Prezentowane w latach wcześniejszych kalkulacje minimalnych stawek kontraktowych rozróżniały **dwa ich rodzaje**: jedne dla pracowników nielicencjonowanych (obecnie bez wpisu na listę KPO) i drugie dla licencjonowanych (obecnie posiadających wpis na listę KPO). Rozgraniczenie to miało swoje mocne odzwierciedlenie w rodzaju wykonywanych usług. Dla prostych zadań bezpośredniej ochrony fizycznej (quasi usług portierskich) desygnowano najczęściej osoby po krótkim przeszkoleniu (instruktażu), natomiast pracownicy posiadający kwalifikacje zabezpieczali obiekty o wyższym stopniu zagrożenia (banki, prokuratury, sady, itd.).

Obecnie mało który zamawiający (również z sektora publicznego) w swoich specyfikacjach przetargowych stawia wymóg zatrudnienia kwalifikowanego pracownika ochrony. Obniżenie wymagań zamawiających przyczyniło się do zmniejszenia zainteresowania zdobyciem kwalifikacji mimo tego, że ich uzyskanie stało się relatywnie łatwiejsze.

O ile w przeszłości można było zauważyć wyraźną różnicę w wynagrodzeniach pracowników wykonujących usługi kwalifikowane i tych realizujących prostą ochronę bezpośrednią (najczęściej obiektową), to z chwilą wejścia przepisów o minimalnej stawce godzinowej (**1.01.2017 r.**) nastąpiło radykalne „spłaszczenie” wynagrodzeń na niekorzyść pracowników kwalifikowanych.

Wynikało to z nagłego wzrostu kosztów pracy bezpośredniej. Zleceniodawcy którzy nie mogli całkowicie zrezygnować z osobowej formy zabezpieczenia, zmuszeni zaistniałą sytuacją „przyjęli” na siebie kilkudziesięcioprocentowy wzrost kosztów ochrony. Niestety nie przełożyło się to na podwyżkę wynagrodzeń pracowników kwalifikowanych (również tych z dostępem do broni). Stawki za usługi monitorowania, grup interwencyjnych, czy transportu wartości pieniężnych wskutek walki rynkowej pozostały praktycznie niezmiennie.

W ostatnim okresie tj. od momentu wprowadzenia minimalnej stawki godzinowej zauważalny jest wyraźny proces marginalizacji kwalifikowanych pracowników ochrony. Dotyczy to w szczególności tych z uprawnieniami dostępu do broni palnej, a więc realizujących usługi o wysokim stopniu odpowiedzialności i ryzyka (transport wartości, grupy interwencyjne o statusie SUFO) jednocześnie wymagające odpowiedniego poziomu wyszkolenia.

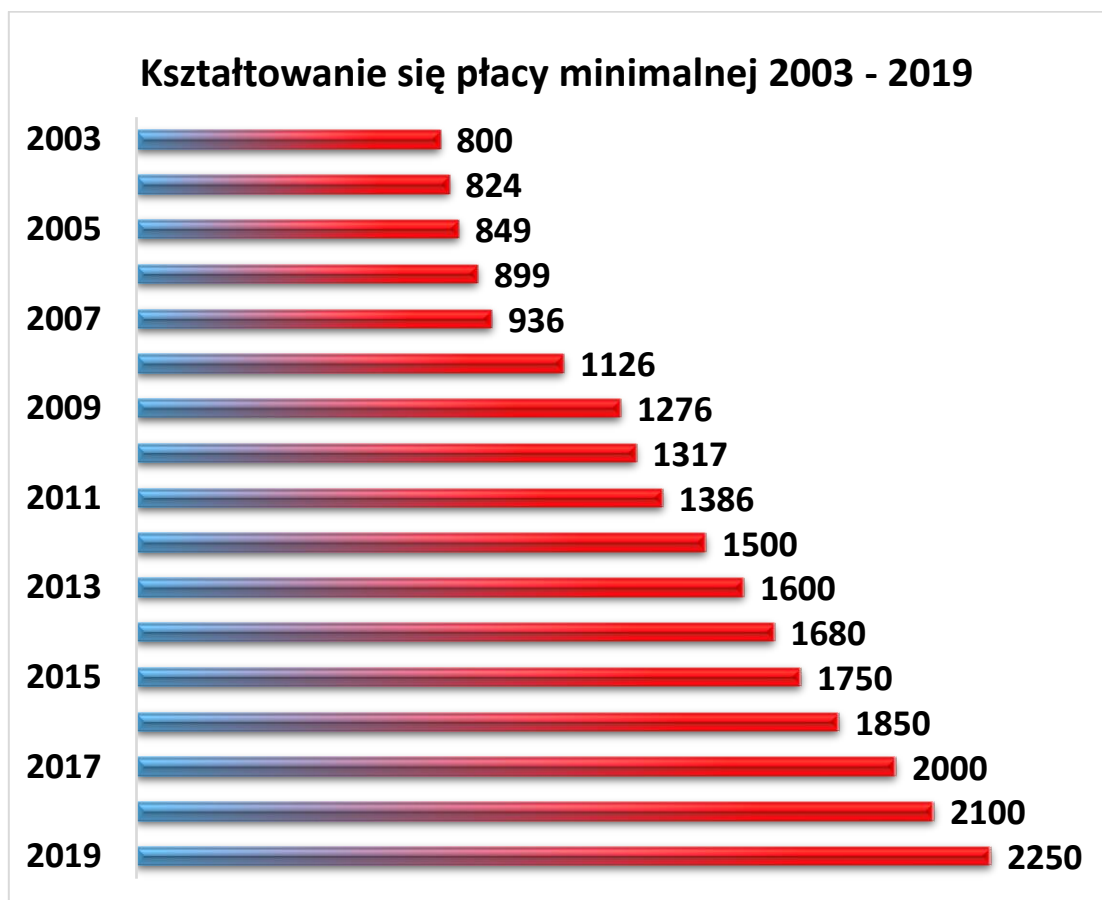
Kolejnym elementem uzasadniającym wprowadzenie do kalkulacji **trzeciej** minimalnej **stawki** kontraktowej jest chroniczny brak pracowników z uprawnieniami dostępu do broni palnej, która jest nieodzowna przy realizacji niektórych usług ochrony kwalifikowanej.

Głównym powodem tego stanu rzeczy, oprócz rażąco niskiego poziomu bezrobocia, jest olbrzymia trudność z uzyskaniem tego zezwolenia. Na skutek zmiany przepisów (bezsensownej zdaniem autora) doszło do nieuregulowanej dobrowolności w kształtowaniu procesów egzaminacyjnych przez poszczególne Wydziały Postępowania Administracyjnych Policji.

Wskazać należy, że wg szacunków Izby odsetek zdających ten **egzamin** w skali kraju nie przekracza **nawet 25%**.

W obecnej sytuacji popytu i podaży wskazanie trzeciego rodzaju minimalnej stawki kontraktowej wydaje się być ze wszech miar uzasadnione.

Należy zauważyć, że przedstawione minimalne stawki kalkulacyjne nie odnoszą się tylko do **niekwalifikowanego pracownika ochrony**, ale również do zdecydowanej większości osób bez względu na wykonywaną profesję (np. sprzedawca, kierowca, piekarz), zatrudnionych na umowę o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy przy uwzględnieniu **zastosowania płacy minimalnej** i obowiązujących przepisów prawa wynikających z tego tytułu.

Reasumując:

- przedstawioną kalkulację można traktować, jako punkt wyjścia w negocjacjach z klientami;
- wyliczenia te oparte są na uregulowaniach prawnych oraz przyjętej praktyce;
- w ocenie Zarządu Izby stanowią rzetelny i wiarygodny materiał do **stosowania w praktyce**, szczególnie przy tworzeniu budżetów przeznaczonych na realizację przetargów i zamówień publicznych (m.in. ochrona obiektów sądowych, prokuratur, urzędów skarbowych czy ZUS).

Oczywiście przedstawione składniki kalkulacji w poszczególnych firmach mogą się różnić, ale z pewnością wartością graniczną powinna być kwota **20,00** jako minimalnego **kosztu** jednej godziny pracownika ochrony.

Rynek rządzi się swoimi prawami (kwestia popytu i podaży) i realne ceny występujące w poszczególnych regionach kraju mogą kształtować się różnie, ale przedstawiona kalkulacja może okazać się bardzo przydatna w uzasadnieniu oczekiwanego godziwego zapłaty za dobrą usługę oraz w staraniach o ustalenie zdrowej równowagi stron na rynku ochrony.